

0+

“Торо пиалап улыт яндар шўман-влак:
цуло Юмым уажыт” (Мф. 5:8).

ШўМ-ЧОН ИЗОЛЫК

2013 ий март
годсек лектеш.

МАРИЙ ПРАВΟΣЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ 4-ЛЕ (48) №, 2017-ий АПРЕЛЬ

Йошкар-Оласе да Марий Элысе Высокопреосвященнейший архиепископ Иоаннын благословитымыже почеш

ЙОШКАР-ОЛАН ДА МАРИЙ ЭЛЫН АРХИЕПИСКОПШО ИОАННЫН КУГЕЧЕ САЛАМЛЫМАШЫЖЕ ХРИСТОС ЫЛЫЖ КЫНЕЛЫН!

Уло тўня мучко куанле да
эре илыше Кугече саламлымаш
шарла, йывыртен миллион
умша гыч кўдырчө гай
вашмут йонга:

«Чынак ылыж кынелын!»

«Тиде кечым Юмо пўрен, тиде
кечын куанен йывыртена!» –
тыге ме таче кугу куан дене
мурена, вет куанаш амал уло.
Мемнан Утарышына Иисус
Христос шўгар гыч ылыж
кынелын! Тиде кечым да тиде
куаным мыланна Господь
пуэн. Мемнан утаралтмашнан
шонымашыже лийын шуын.
Ыресеш колымыж да чапланен
ылыж кынелмыж дене Юмын
Эрге диаволын куатшым сенен,
тамыкын капкажым шалатен
да Пылпомыш Кугыжанышыш
омсам почын. Тудын ылыж
кынелмыже – мемнан ўшаннан
да мемнан энертышнан
негызше.

Христос дене ик жапыште
 илыше-влак семынак ылыж кынелме уверым айдеме тукым
 түрлө пагытыште түрлө семын вашлийын. Южышт чынжымак муреныт
 да Юмын куанен моктеныт. Весышт ойганеныт да Утарыше деке эшеат чот
 сырымашым да ужмышудымашым ылыжтеныт. Кызытат Христосын ылыж Кынелмыже
 үгышö да чон пырткен тыршыше Юмын кулжо-влакым куандара. Нуно Кугу Пүтö мучко кече
 еда Тудын дене пырля орланат да Страстной арняште ырес нангайыме корно дене каят.

Тудын ыресыште кечымыжым öрын ончат да ойган шинчавүд дене шүгарыш ужатат.
 Тыгай-влак Христосын ылыж кынелмыжым кызытат ужыт да моткоч йывыртат.
 Йöратыме ача,иза-шольо,ака-шүжар-влак! Уло шүм дене тендам кугу да куанле пайрем,
 Христосын Волгыдын ылыж Кынелме пайремже дене саламлем. Тек мемнан кокла гыч
 кажныже ылыж Кынелше Христосым умша дене веле огыл,а паша да поро койыш-шоктыш
 дене чапландара. Тунам веле Кугече мыланна эрналташ да утаралташ пуымо кече лиеш,
 кунам Христосын ылыж Кынелмыжын чынже мемнан чынна,мемнан үшаннан
 негызше,илышнан тун содержанийже лиеш. Тунам мемнан куаннат тичмаш лиеш.

Иоанн Богослов ойлымо семын: «Тендам куандам иктат шупшын ок нал»

(Ин.16,22). «Тек Юмо Ача да Ачан Эргыже Господь Иисус Христос
 деч порылык,чаманымаш да тыныслык тендан пелен чын да
 йöратымаш дене лиеш» (2 Ин.1,3).

ЧЫНЖЫМАК ХРИСТОС ЫЛЫЖ КЫНЕЛЫН!

Христосын Кугечыже,
 2017 ий,
 Йошкар-Ола.

Калыкыште пеш сай йула уло:
 Благовещений пайрем кечын
 четлыкыште илыше кайыкым луктын
 колтат. Тиде апостол Павылын таче
 туныктен ойлымыжын символжо. Четлык
 гыч лекше да Пылпомышыш күзен кайыше
 кайык – чын эрыкын символжо. Ме эрыкан
 лийына,кунам Пылпомышыш виктаралтына,
 кунам ме шкенам сенена. Тунам нимогай
 тужвал паша мемнам кулым ыштен ок керт.
 Вет апостол Павылын ойлымыжо почеш,
 эрыкым мыланна Господь Шке конден.
 Ме таче Эн Яндар Поро Пүрымашан
 Пылпомыш Царицым Мария Удырым
 чапландарена. Лач Тудын гоч ме эрыкын
 пöлекшым Иисус Христос ден ушнымаште
 налынна. Тудым ме ангел ден архангел
 дечат күшкö шындена. Вет Тудо уло
 тунялан тугайым ыштен,могайым иктат
 ыштен огыл. Тудын гоч туняшке Юмын
 Эргыже да Айдеме Эрге,мемнан Господьна
 Иисус Христос толын.

**Святейший Патриарх Кириллын
 ойлымыжо гыч.**

Мланде йымалне күдырчө күдыртен

Исус Христосым кугарня кечын Голгофа курыкышто ыресеш пудаленыт. Тудым мыскыленыт, воштылыныт, а Тудо ўнышө да поро лийын. Колымо жапыштыже мланде чытырналтын, курыкышто кү каткалалт йоген. Христианинлан тиде кече эн ойган, санденак тудым орлыкан Кугарня маныт.

Христосын капшым тунемшыже-влак йодын налыныт, плащанице дене вұдылын, курыкпомышко веранденыт. Иудей кугыжан енге-влак пещер аным кугу кү дене петыреныт, печатьым пыштеныт.

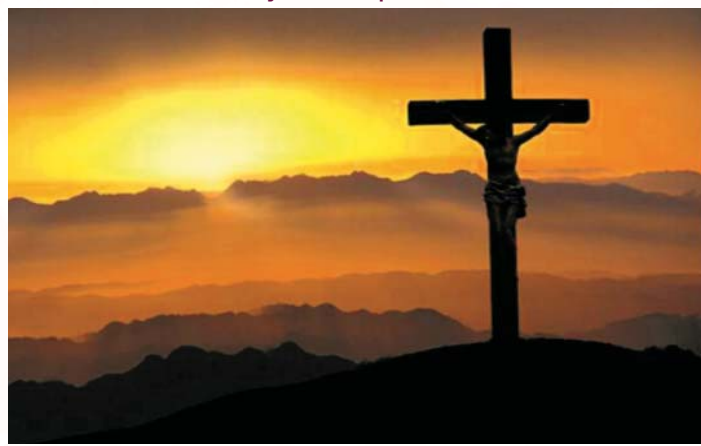
У Сугынь книгам возышо-влак Христосын ылыж кынелмыж деч вара мо лиймым возат. Ылыж кынелме годсо ормаш нерген историк Гермидийын (Гермизий) шарнымашыже аралалтын. Тудо Иудей вуйлатышын илыш корныжым возышо лийын, Пилат нергенат возен. Христосым тудо ондалкалыше енлан шотлен да шке кумылын шўгар деке эскераш каен. Но тушто мо лийме тиде енымат чот ырыктарен.

Тудо возен: «Шўгар деке иктаж 150 йолтошкалтыш наре кодмо годым эр ўжаран ўжакаж дене ме икмыняр оролым ужна. Коктынжо шинчат ыле, а молышт киеныт. Чыла вере шып ыле. Ме пеш эркын лишемынна, сандене шўгарым кас годсек оролышо-влакым вашталташ кайыше вес тўшка мемнам ончылтыш. Вучыдымын пеш чот волгыдо лие. Ме умыленат ышна шукто, кушеч тиде волгыдо тольо. Вара күшыч йолгалтше пылын волымыжым ужна. Тудо шўгар деке шуо, да ме тушто волгалтше еным ужна. Трук күдырчө күдыртымө гай шоктыш, но каваште огыл, а мланде йымалне. Рашкалтыме йүк деч орол-шамыч тўрштен кынелыч, а вара мландымбаке шунгалтыч.

Шўгар деке тиде жапыште мемнан деч пурла велыште ўдырамаш кая ыле, тудо кычкырале: «Почылтын! Почылтын!» Меат ынде раш ужна: курыкпомышым авырыше кугу кү пуйто шкеак нўлталакте да шўгарым почо. Меат чот лўдна. Икмыняр жап гыч шўгар ўмбалсе волгыдо йомо, да ончычсо семынак шып лие. Шўгар деке лишеммеке, палышна: тушко пыштыме енын капше тыште уке».

«Ылыж кынелмаш лийын ок керт» манын шонышо ен тыге Юмын куатшым ужын.

А мыланна гын тидын нергенак У Сугыньышто евангелист-влакын возен кодымышт эн шерге. Тушто миром кондышо ўдырамаш-шамычын Христосым йоратымышт, шўм вургыжмышт, тыршымашышт пеш раш почылтеш. Нунын могай лиймыштым пален налнада гын, кажне Евангелийын пытартыш главаже-влакым уэш шергал лекса.

Кугу куанле пайрем толеш

Кугу пүтö вашке эртен кая. Православий верам кучышо-влакын эн кугу пайремыштлан – Кугечылан, Иисус Христосын Волгыдын Ылыж Кынелмыжлан – жап шукат кодын огыл. Чыланат ме Иисус Христосын кумшо кечын ылыж кынелмыжым да мыланна курымашлык илышлан ўшаным пуымыжым вучена. А Кугече деч ик арня ончыч черке Господь Иисус Христосын Иерусалимыш чапландаралт пурымыжым пайремла. Тений тудо 9 апрельште лиеш.

Тиде пайремым эше вес семынже Кичке пайрем манит, молан манаш гын тиде кечын ең-влак черкышке пеледыш дене сōрастарыме кичкан йошкаруа укш дене каят.

Ты йўла пеш ожнысо, Евангелийысе ик событийым ушештара. Тиде Иисус Христосын мландымбалне илымыж годым лийын. Ең-влакын кичкан укш дене черкыш толмышт, тыгак суртыштым сōрастарымышт Иерусалим калыкын Иисусым ты олашке пурымыж годым пальме укш дене саламлымыштым ончыкта. Тидыже Христосын чынжымак Кугыжа улмыжым пенгыдемда, а Тудыжо калык верч илышыжым пуаш ямде лийын.

Чыла тидым шарнен, Юмылан ўшаныше-влак, кичкан укшым кучен, тропарьым мурат: «Христос Юмо, чылаштын ылыж кынелшашышт нерген ўшандараш шоненат да Шкендын орланышашет деч ончыч Тый Лазарьым колымаш гыч ылыжтен кынелтенат. Йоча-влак семын меат кидешна сенымаш палым кучена да Тыланет, колымашым Сенышылан, мурена: «Утаралтмаш Пылпомышто. Господь лўм дене толшо тек моктымо лиеш».

Кичкан йошкаруа воштыр илышын колымашым сенымыжым ончыкта. Богослужений годым кичкан укшым святитлат, тудым, мōнгышкō нангаен, идалык мучко юмылукышто аралат. Эше тыгай йўла уло: колышо ең Христос семын колымашым

сеныже да курымаш илышыш пурыжо манын, тудын кидышкыже святитлыме укшым кучыктат.

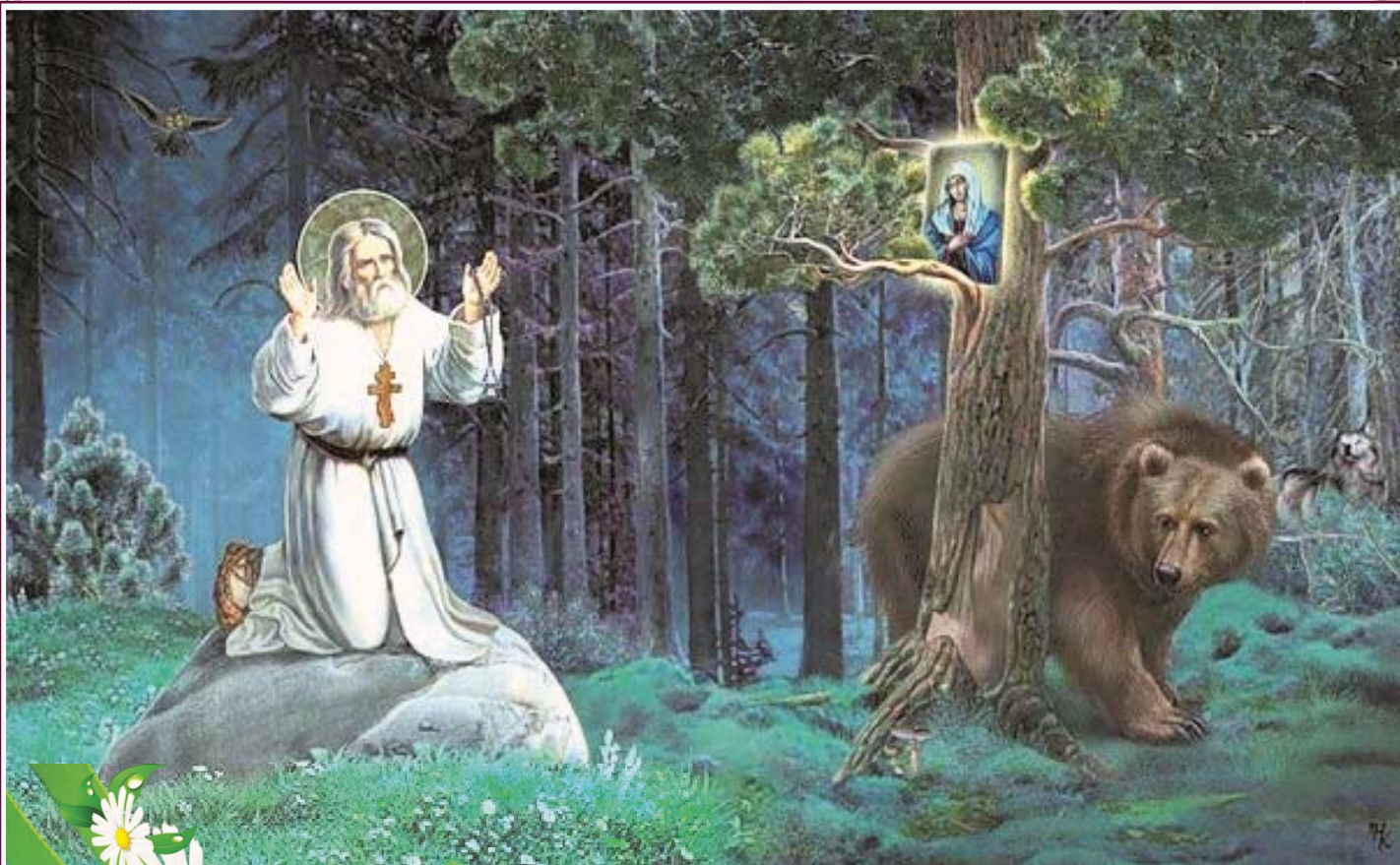
Кичке пайрем – куанле да тыгодымак шўлыккан пайрем. «Господьын Иерусалимыш пурымыжо» юмонаште ме «Осанна» манын кычкырыше, Господьым вашлияш лекше ең-влакым, а изиш тораштырак Тудым тойышаш верым ужына.

Молан тиде пайремын куанлыкше? Господь мемнан деке ең-влакын языкыштым касараш, нунын вес тўнясе илышышт сай лийже манын ўшаным шочыкташ толын. Вес могырымжо ме ойганена: Утарышыланна мемнан верч шуко орлыкым чытен лекташыже пернен. Тидыже чылажат мемнан языкна, йонылышна, уто-сите койышна верч! Но куанна моткоч кугу – Иисус Христос Волгыдын Ылыж Кынелеш!

Кичке пайрем деч вара Страстной арня тўналеш. Тиде кечылаште кажныже Христос дене пырля орланена. А вара Кугече толын шуэш, мыланна куаным конда, чыла ойгына шенгелан кодеш. Но кызытсе илышыже тыгай: ончыч чыланат «Осанна» манын мурена, а икмыняр кече гыч «Распни, распни Его» кычкырена. Христосын мемнан верч орлыкым чытымыжым пеш вашке мондена. Тыгай шонымаш лектеш: ме Юмылан ўшанена, Христосым жаплена, черкыш коштына, кумалына, юмылтена. А кастене телевизорым чўктена да мом гына тушто огына уж, огына кол: икте-весым мыскылымашым, пуштедымашым да тулеч молым. Чаманен каласаш гына кодеш: «Тиде чыла тыгак!» Шкенан койышна, шала йылмына, уда пашана дене ме адакат Иисус Христосым уэш да уэш орландарена!

Иктешлен, тыге каласыме шуэш: «Илыза ваш-ваш йōратен, икте-весым пагален, умылен, тунам гына чынжымак мемнан деке Кугече, Иисус Христосын Волгыдын Ылыж Кынелме куанле пайрем толеш!»

Дионисий СМИРНОВ.

ЮМЫН ПОРЫЛЫКШЫМ КУЗЕ ЛШШЕМДАШ?

Теве мом палаш күлеш: Юмын эмлыше порылыкшо айдемын чыла удажым, кеч-могай осал койышыжым – аракам утым йўмым, утым кочмым, утым ойлымым, көранымым, сырымым, капын алгаштарымыжым, лишыл ег нерген удам ойлаш йоратымым, шылталымым – чылажымат сенен кертеш.

Тидлан мом ыштыман? Юмын порылыкшым ме шке тыршыманна дене лишемдышаш улына. Молан Евангелийым лудаш, храмыш кошташ, молитвам лудаш, пўтым кучаш да сукен кумалаш күлеш? Чыла тидыже Юмын порылыкым мемнан деке лишемдаш полшышо йөн. Юмын порылыкшат мемнам терга. Шўмнам Юмын илыме пөртышкө савырынена гын, чоннан пөртшым шке поро пашана дене эрыктен ямдылышаш улына. Чоным эрыкташ Кугу пүтө годсо жапэн йөнан. Святой Кугече кечылан сай озавате пөртшым йытырая, окнам да күварым йылгыжмеш мушкын шында. Чоннан пөртшым ме тыгак эрыктышаш улына, эн шучко лавыраже мемнан көргыштө.

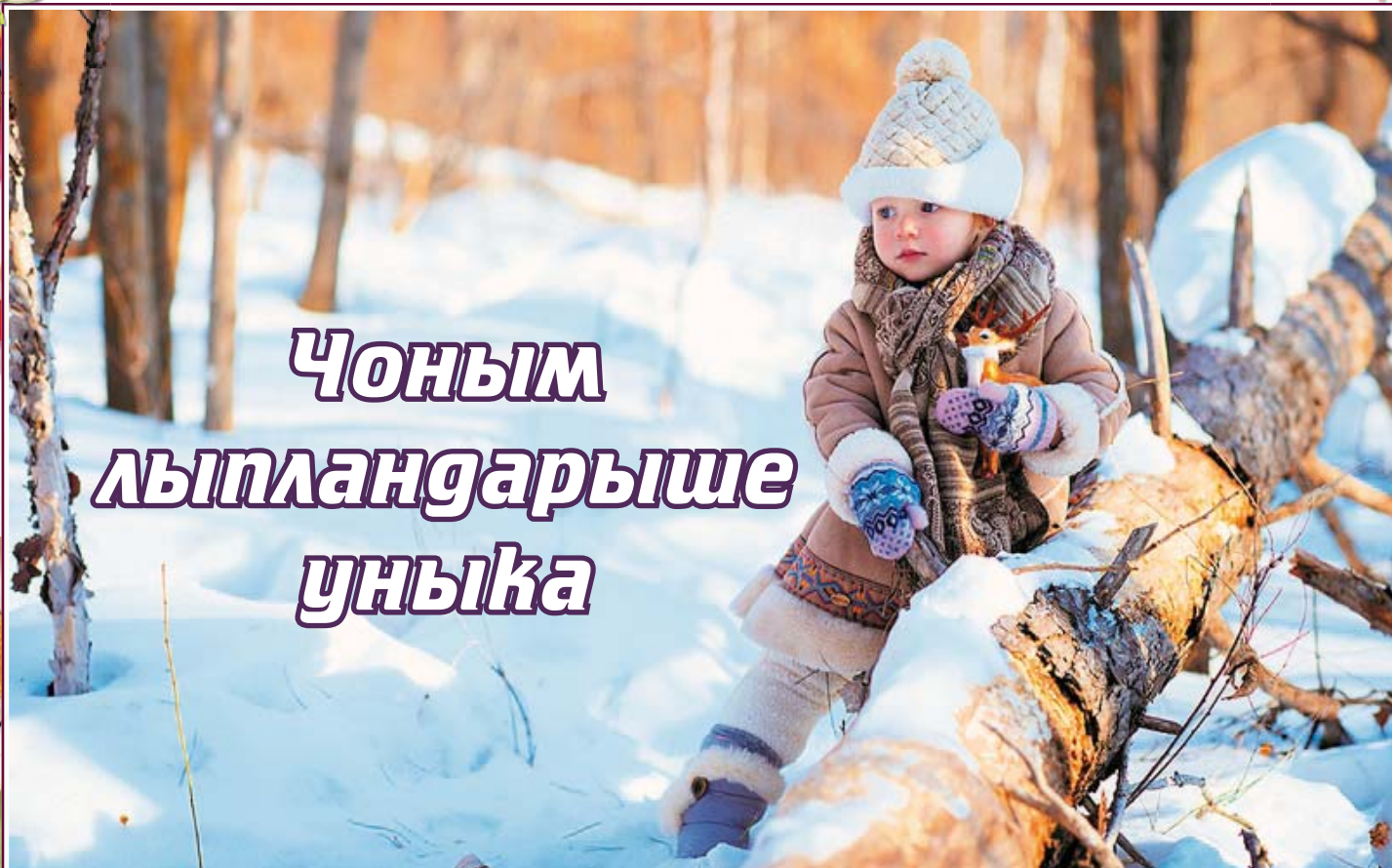
Тыршена гын, Волгыдо Кугече пайрем годым шўмна йывыртыманна дене темеш.

Теве тыгай куаныште святой ег-влак

Пылпомышышто илат. Тиде куаным Юмо пуа, сандене тудо чот куатле. Мемнан чоныш шыгыше тиде куаным ны чер але уда игече, ны изи пашадар але лишыл енна-влакын игылт ойлымышт пытарен огыт керт. Тиде куанын негызше – Юмо, Тудо мемнан шўмыштына, тиде йывыртыманна Тудо пуа. А шўмнам могай улмыжлан вашмутым ме пуэна. Молан святой ег-влак ик уто шомакымат каласаш тоштын огытыл? Молан шонгыен-влак ег пасушто уржавуйым күрлаш тоштын огытыл? Юмын шўдымыжым пудыртымо дене Юмын порылыкшым йомдараш лўдыныт, вет Господь мемнан деч яндар илышым вуча. Нине ег-влак Юмын порылыкшо дене темше лийыныт да Юмылан йорышын илаш тыршенит, мо уло гыч ик чўчалтышыманна йомдарымышт шуын огыл.

Ўшанле христианиным тыгак палаш лиеш. Мом ышташ лиеш, а мом ок күл – эре шоныман. Кушто мый Юмын эрыкшым шуктем, а мом шонен шуктыде ыштем? Евангелийыште Юмын туныктен кодымыж семын илем але йөршеш мөнгешла ыштылам? Шўм-чонын шот дене илымыже тыге тўналшаш.

Протоиерей Андрей ОВЧИННИКОВ.

ЧОНЫМ ЛЫПЛАНДАРЫШЕ УНЫКА

Кугу пич чодыраште изирак чатката пёртшоген. Сонарзе-влакчүкыдын тушто теле йўдым эртареныт. Тений Васлий кугыза телылан тышке илаш толын. Пеленже куд ияш Веруш уныкажымат конден. Изи йочам мӱнгеш шкетшым кузе кодет? Вет кугу ойго дене авалтше чонжым куандарышыже тудак веле. Кодшо шыжым Васлийын ешыже олагыч пӱртылшыжла, аварийыш логалын. Пӱрӱен ик татыште йӱратыме ватыжым, ўдыржым, веныжым йомдарен. Васлий ден Веруклан тыгай ойгым чытен лекташ пеш йӱсӱ лийын. Изи Веруш огыл гын, илашыжат нимолан манын, Васлий шуко шонкален.

Верушлан Юмо писе уш-ақылым, пенгыде чытымашым тичмаш пуэн. Удыр утларакше коваж воктен кушкын, садлан сурт-пече пашам молитвам лудын шукташ тунемын. Изи гынат, вольыкым пукшен-йўктен, кочажын паша гыч толмешкыже паренгым эрыктен ямдылен. Кочаже, ойгыж дене подылын гынат, Веруш тудым лыпландарен. Тыге ойго деч эмлалташ полшен. Васлийынат уныкажлан верч илаш кумылжо шочын.

Ик кечын, кочан капканым тергаш кайымекеже, Веруш сонарзе пӱрт кӱргысӱ сомылым пытарен да изишлан уремыш модаш лектын. А тушто кече ончен, лум шийла койын йылгыжын. Теве палыдыме кайык ўдырым пуйто модаш ўжын, укш гыч укшыш чонгештен. А Веруш почешыже лум кўрт ўмбачын куржын. Тыге шижде палыдыме чодыра аланыш лектын. Кайыкат ала-куш йомын, ўдыр мӱнгыжӱ корным йомдарен. Веруш шортын колтен, кочажым кычкырен, но чодыраште мардеж йўк гына шоктен. Мом ышташ? Удыр коваж дене шуко гана мӱр погаш чодыраш

коштын, садлан тудын туныктен шўдымыжым раш шарнен. Чодыра алан покшелан шогалын, шинчавўд йӱре Юмым, Тудым Шочыктышо Аважым, шке Суксыжым корным ончыкташ сӱрвален.

Телым вашке кас толеш, чодыраште эшеат вашке пычкемышалтеш. Ир янлык-влак кочкаш кычалаш лектыт. Теве шучкын тумна кычкыралын, умбалнырак пире урмыжмо шоктен. Но Веруш але тудын йўкшым пален огыл, садлан коважын каласымыж почеш, Юмо тудлан садак полша, туткар гыч утара манын, пенгыдын ўшанен.

Васлийынат чонжо ала-мом пуйто шижын тургыжланен. Тудо, корным кўчыкемдаш манын, чодыра алан гоч ече дене сонарзе пӱртыш чымен. Трук алан покшелне изи йочам ужын. Лишкырак миен ончымекеже, йӱратыме падырашыжым пален. Удыр чылт кылмен пытен. Васлий уныкажым кидыш налын, писын пӱртыш нангаен. Ырыктен эмлен, вара йўдвошт Иисус Христослан, Тудым Шочыктышо Аважлан шортын-шортын тауштен кумалын.

Жап эртен. Телым чевер шошо алмаштен. Васлий ден Верук Кугече йўдым Ылыжше Юмым вашлияш черкыш каеныт. Кугыза тыгай ушан-шотан уныкам пуымыжлан Юмылан тауштен. Верушын чонжо поян, тудо уло ял калыклан волгыдо илышым йодаш миен. Вет ялыште тудым чылан йӱратат, полшаш тыршат. Верушна Юмым чот йӱратыше, кеч-куштат Тудлан энертыше, еным пагалыше кушкеш. Службо пытымек, изи ўдыр Чынжымак Христос Ылыжын манын, пошкудыжо-влакым саламлен да чевер муным пуэден.

Вера НИКОЛАЕВА.
Юлсер кундем, Приволжский.

МИРОНОСИЦКИЙ МОНАСТЫРЬ НЕРГЕН УШАН ШОНШИГЫН КУМШО ИСТОРИЙЖЕ.

Чудым ыштыше юмоган Царевококшайск олаш толмыжо

Царевококшайск олаш Мироносицкий юмогам кугу крестный ход дене конденыт. Иконым черет дене нумалын, ончылно батюшка-влак ошкеденыт. Священник-влак почеш олан воеводыжо Матфей Спиридонов шке полышкалышыже-влак дене пырля каен. Тыгак пеш шуко калык ошкылын, Андрей ден Айтуган тыштак лийыныт.

Шоншо-влак нерген ойлат, пуйто ме пеш эркын тарванылше улына. Но тиде чын огыл. Ме мардеж гай писын, секундышто 3 метр писылык дене кудал кертына. Кугезе-кугезе кочамат крестный ход дене каяш лектын. Тудо изиш ёрдыжтырак кудалын, ен-влак деч почеш кодын огыл.

Эргын кроватьше воктене Матфей Спиридонов ден пелашыже йӱдвошт шинченыт. Воеводо эрлан шкежат черланен. Чудотворный Мироносицкий юмогам вашлияш кугу кумыл дене ямдылалтын, а ынде вакшыш гыч кысел кертын огыл.

– Мыйын изи эргымым утарышаш верч крестный ход дене вашкерак толышт. Юмо мемнам ок кодо, эргымым паремда манын, мый ушанем, – каласен воеводо. Тудо шкеж нерген огыл, а эргыжын тазалыкше нерген шонен.

Юмогам тиде эрдене Царевококшайскыш конден шуктеныт. Ен-влак почеш олесе капкашке изи шоншын кудал пурымыжым нигӱат ужын шуктен огыл. Соборный черкын чанже йонген, калык погынен, вӱдым святитлыме молебным служитленыт.

Ен-влак юмога ончылно сукен кумалыныт, тудым йӱратен шупшалыныт. Кугезе-кугезе кочам чыла тидым ужын да пареммашым налше-влак верч куанен.

Стрелец Симеонын изи эргыже Матвейка йывыртен ойлен: «Мый ончыч пел шинчам дене веле ужам ыле, а ынде весыжат ужаш тӱнале, тугеже мый кок пачаш сайрак ужам».

– А мый ынде куржталын да тӱрштылын кертам, оныштем нимо ок коршто, модмо годым кеч-кӱмат покрен шуын да кучен кертам, – куанен увертарен шым ияш Антошка Григорьев.

– Мыйын авам коштын ок керт ыле, а кызыт тудо кыселын. Ужыда, ачам тудым вӱден конда, – ача-аваже дене пырля Саранск ола гыч толшо Иулиания куанен ойлен.

Чыланат пеленышт святой вӱдым налаш тыршеныт, кажне чӱчалтышыжым шергакан жемчуг семын акленыт. Кружкаш темен, велаш лӱдын, пеш эскерен нангаеныт.

Матфей Спиридоновын ик пашаенже суртышко святой вӱдым кондаш вашкен. Воеводо тудым омса денак вучен шоген, шкеже ик чӱчалтышыжат йӱын огыл, эргыжлан нангаен. Рвезе шинчажымат почын кертын огыл, чӱчкыдын шӱлен. Алешалан совла дене святой вӱдым пуэныт. Теве тудо куштылгын шӱлалтен, а лу минут гыч «Авай» манын пелештен кертын. Пел шагат гыч тудо шӱран пучымышым кочкын да чылашт ӱмбаке веселан ончен.

Воеводо Матфей сукалтен шинчын да Господылан таум ыштен кумалын. Святой мироносице ӱдырамаш-влакын иконыштым мумо нерген тудо Алексей Михайлович Романов кугыжалан серышым возен.

Чыла тидым омсалондем гоч эскерыше изи шоншым адакат нигӱ ужын огыл. А тудо чыла-чыла шарнен да вара эргыжлан каласкален. Орыктарыше тиде чудо 1647 ийысе кенез тӱналтыште лийын.

Уло святой Русьын да мемнан вершӱрна пеш сълне. Кенезымже тыште могай сай! Пеледше олыкым чодыра алан-влак алмаштат. Кече пелтыме деч пушенге ӱмыл авыра, яндар памаш шке вӱдшӱ дене йӱктен колта. Ер вӱдыш пурен лектат гын, корнышто нойыметым мондет.

Кажне черке деке толын шумек, крестный ход икмыняр жаплан чарнен. Черкылаште молебным служитленыт, каненыт, вара умбаке ошкылыныт. Корно икмыняр кече шуйнен, чудым ыштыше юмогам кажне вере кеч ик кечылан кодаш йодыныт. Ен-влакын шӱмышт Юмо деке йӱратымаш дене темын, пареммашат ятыр вере лийын.

Воеводо олашке имне дене ончычрак кудалын, олесе калыкым крестный ход вашлияш ямдылаш вашкен. Но тудым мӱнгыштӱ ойго вучен: Алексей лӱман изирак эргыже чот черле киен. Иочан чурийже тул гай йӱлен. Врач толын, йочалан тӱрлӱ эмым пуэн, пӱчыж вӱдым йӱкташ кӱштен. Алешан логаржым ончен, шӱлыкын вуйжым рӱзен.

Проект мучашлалтын, а пашана шуко

Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийыште поро кумыл дене полшышо да марий йылмым палыше ака-шўжар-влак марий хорым чумыренит да кодшо ий шыжым «Православная инициатива 2016-2017» конкурсын йогынышкыжо ушненит. Эльвира Рыбакован возымо проектше сеныше-влак коклаште лийын. Хорын пашажым саемдымаш кум корно дене эртен. Эн тўн йодыш – музыкальный шинчымашым нўлташ кўлын. Туныктышо Ю.Ю.Цыкина сольфеджио дене занятийым эртарен да тунемшыже-влакын тыршымышт ден лектышыштан куанен. Мемнан епархийыште Юмын литургийым кок арнялан ик гана марий йылме дене служитлат. Нине службылаште регент Ирина Лебедеван тыршен вуйлатыме тиде хор мура. Проектым илышыш пуртымо дене Литургийыште йонгалтарыме муrowлакын качествыжым саемденит. Тыгак вес приходлаш концерт дене лектын кошташ ситыше репертуарым пойдареныт, тушко марий калык мурым, почеламут-влакым ешареныт.

Проектын ойырымо окса надыр дене хорлан чапле костюмым ямдыленыт. У вургемыштым марий тўр дене сылнештараш

манын, шеат тўрлаш тунемынит. У костюмым чиен шогалмеке, мурышаш кумылжат весе лийын, хорын йўкшат чаплыракын йонгалтын.

Садыште кўын шушо саскам поген, ўстембаке шындат, а муrow саскам калык ончыко лукташ кўлын. Поро кумылын тыршыше ака-шўжарна-влак шке талантышт дене калыкым Косолапово ден Сысоевыште Кукнур ден Марисолаште, Куженер ден Православный рўдерыште кумыланденит. Россий Федерацийын сулло артисткыже Г.Н.Иванова-Ямаева почеламутым сылнын лудмыш дене концертлан ямым пуртен.

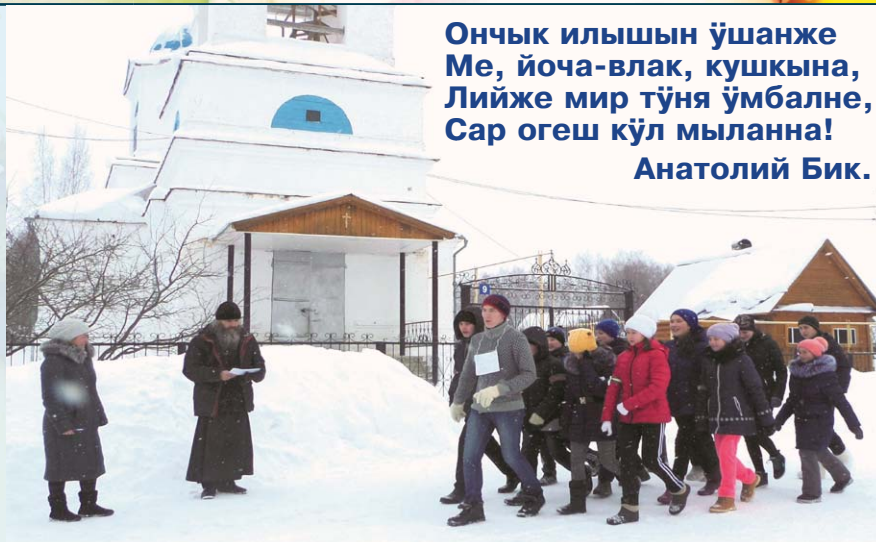
Священник-влак Александр Милютин, Сергей Сильдушкин, Вячеслав Михайлов концерт дене мийыше-влаклан шке приходлаштышт калык дене вашлияш йўным ыштеныт, нунылан лўмын экскурсийым эртареныт. А Кукнур селаште служитлыше да кодшо кенезым мемнан дене чеверласыше протоиерей Николай Суриновым пырля порын шарнен, черке пеленак улшо шўгарже воктене литиям служитлыме. Ака-шўжарна-влак батюшка-влаклан чылаж верчат газет гоч кугу таум ойлат.

«Тиде проектым илышыш пуртышаш верч

чылаланна чот тыршаш, шуко тунемаш логалын. Ятыр нелылыкым чытен лектынна гынат кумылна сай. Финансовый отчетымат шке жапыштыже эртенна. Проект мучашлалтын, а ыштышаш пашана эшеат пеш шуко», – оила проектын авторжо Эльвира Рыбакова.

**Анастасия
ЧЕМЕКОВА.**

Ончык илышын ўшанже
Ме, йоча-влак, кушкына,
Лийже мир тўня ўмбалне,
Сар огеш кўл мыланна!
Анатолий Бик.

Патыр лишневна

Арын кундемшыште военно-патриотический мероприятий-влак эртаралтыныт. «Зарнице» модыш эн сай шарнымашым коден. Тиде модыш Арин селасе Иисус Христосын Шочмыжо лўмеш храмын настоятельже протоиерей Николай ача да тыште пашам ыштыше-влакын полшымышт дене кокымшо ий эрта. 5-11-ше класслаште тунемше-влак ныл командалан: йошкарге, ошо, ужарге, канде - шелалтынна. Шым станцийшыште шкеннам тергенна: ориентирований, гранатым умбаке шуымаш, пневматический винтовко дене лўйкалымаш, Шочмо элын историйже гыч йодышлан вашештымаш. Мурым мурен, строй дене коштна, мешак дене кучедална, пытартышлан кок команде дене канатым шупшна.

5-ше классыште тунемше Мария ден

Полиналан компас дене кошташ келшен, Максим ден Саша винтовко гыч лўйкален, шуко очком погеныт. Аделия ден Ангелина, Диана ден Сергей канатым шупшмаште ойыртегалтыныт. Алёша ден Денис мешак дене ваш-ваш шўкедылын, пырня гыч камвозыкташ тўченыт. Кажне шке вийжым терген кертын, моштымашыжым ончыктен. Патыр полмезе-влакым чыла модышышто палемдаш лиеш. Сенен - келшымаш.

Пытартышлан Николай ача дене пырля футболла модна. Икмынярже памаш курыкышто волак але издер дене мунчалтышна.

Ме чыланат моткоч йывыртыше мўнгышкына пўртылна.

Полина БОГДАНОВА, Ольга КУДРЯШОВА.
Морко район.

2017 ий 20 февральшыште Свято-Троице-Сергиев лаврын духовникше архимандрит Кирилл (Павлов) мландымбалысе илыш дене чеверласен. Тудын нерген священник Александр Шумскийын каласыме ойжым лудаш темлена.

- Архимандрит Кирилл (Павлов) – пытартыш кугу старец, мый тыге шонем. Ончыкыжым лийыт дыр тыгай кўкшытан старец-влак, но тиде вара лиеш. Тиде святой ен лу ий утла ўрыктарыше состоянийшыште илен. Палыме врач-влакын ойлымышт почеш, тудо комышто огыл, а ала-могай вес состоянийшыште лийын. Тудын деке духовный шочмыжо-влак толеденыт, чыла нерген каласкаленыт. Кирилл ача нуным колын, колмыж нерген шижтарен. Лишыл енге-влак ойлат: «Юмо тудым ойыртегалтше служенийлан, уло тўня да Россий верч чарныде кумалаш, благословитлен. Тудын колымыж деч вара мемнан илышыште кугу вашталтыш-влак лийын кертыт». Мыланем икана тудын дене ваш ужын мутланаш пиал логалын. Тиде эше пеш шукерте, самырык улмем годым, лийын. Мый Троице-Сергиев лаврыш преподобный Сергейын мощыжлан вуй саваш миенам. Трук ушышкем тыгай шонымаш толын пурыш: братский корпусыш архимандрит Кирилл деке каяш. Тунам тудын деке шукын коштыныт да ўрыктарыше мутланымаш нерген каласкаленыт. Мый кельеже деке лишемым, тудо кечын тушто ала-молан нигўат уке ыле.

Омса ваштареш пўкеныш шинчым да вучаш тўналым. Икмыняр жапгыч омса почылто. Мый чатката капкылан кўкшў монахым ужым. Тиде старец Кирилл ыле. «Мом тыште шинчылтат?» – йодо тудо. Ормем дене каласышым: «Илыш нерген мутланымем». Архимандрит мыйым кельешкыже пуртыш, пўкеныш шындыш, шкеже ваштарешем шинче да икмыняр жапўмбакем тўткын ончыш. Мый лўдынат колтышым. Вара трук йодо: «Проповедьым ойлен кертаат?» Мый ўшандарен каласышым: «Кертам». Тунам старец кынеле да мане: «Священник лияш манын, кид пыштыме таинством эрте». Вот и чыла мутланымаш. Иза-шольо ден ака-шўжар-влак, айста Российын тиде суапле енге верч кумалына!

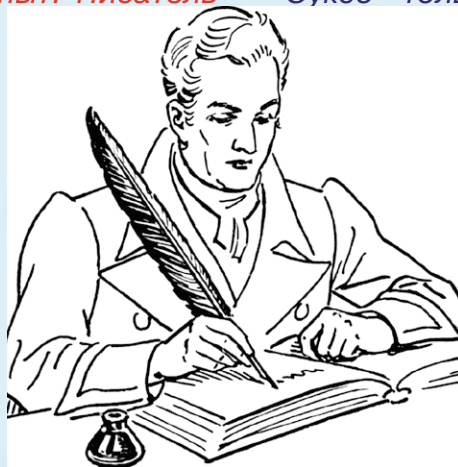
2017 ий, февраль.

- Туныктен каласыме шомак -

Тамыкыште сулыкан ег-шамычын чонышт Лұдыкшө судым вучен илат. Писатель ден вор тушко йыгыре логалыныт. Писатель ұмыржө мучко книгам возен, ны шолыштын, ны толен коштын огыл, ег ұмбақ кидымат нөлталын огыл. Шкенжым пеш ушан да сай еглан шотлен, а колымыж деч вара тыгай пелторта вор дене пырля логалмыжлан тудо чот өрын.

Коктынат чойн подышто шинченыт, шолшо киш ден шокшо ломыж кыдал марте шуыт. Кок под йымалнат тул йүлен, подышто киш шолын.

Ончыч писательын под йымалныже тул изинрак йүлен, а ворын – чотрак. Курымышлык верыште жапат мучашдымын шуйнен. Жап эртыме семын ворын под йымалныже тулото иземмым писатель шекланен шуктен. А тудын подыштыжо чыташ лийдыме шокшо кугемын

веле. «Молан ворым чаманат, а мыйым тыге ойыркалат?» – өпкелен йодын тудо.

Суксо толын да каласен: «Ворын под йымалныже тул моланиземмым палынет мо? Илымыж годым тудо шуко сулыкым ыштен. Тудо шкежат тидым пала да өкына, родо-тукумжат тидым палат да тудын верч кызытат чот кумалыт, сулыкшым проститлаш Юмым сөрвалат. Сулыкшо касаралтме дене под йымалсе тулжат иземеш. Тудын дене танастарымаште тый эшеат чот кугу сулыкан улат. Юмо тыланет возымо мастарлыкым пуэн. Тый ег-влакым поро пашалан туныктен кертат ыле, но тидым ыштен отыл. Возен кодымо книгат-шамыч ег-влакым кызытат осаллан алгаштарат, сандене сулыкет кызытат ешаралтеш, тулат кугемеш. Тидын нерген тый ончычшо шонен отыл мо?»

Тазалыкым аралена

Күгечылан ончыгоч лдылаалтына

КУГЕЧЕ – эн волгыдо да куанле пайрем. Тиде пайремлан үстелым поснак моторын сөрастарыман. Чиялтыме муно-влакым нулго укш дене сылнештарыме изи карзингаш але келге тарелкаш опташ лиеш. Пеленже шке ыштыме але илыше пеледышым да куличым шындыман.

Шотыш налза: Кугу пүтө деч вара пагарлан энгекым ышташ огыл манын, шылым, колым шолтымым але пар дене күктымым гына темлыза.

КОНГА ШЫЛ

Күлыт: 1 кг лудо але комбо шыл, 4 пүй чеснок, 3 кугу совла горчице, 2 кугу совла оливке үй, 4 лавр лышташ, тамже дене шинчал да йоныштымо шем пурыс.

Шылым мушса, кагаз солыкеш пыштен коштыза. Пресс гоч колтымо чесноком, оливке үйым, тыгыдемдыме лавр лышташым, шинчал ден пурысым пырля варыза. Туддене шылым йыгыза да фольгаш пүтыралын, холодильникиш пыштыза. Ик сутка гыч шылым лука да фольгаге 200 градус марте ырыктыме духовкыш верандыза. Шагатат пеле гыч духовкысо тулым йөртыза. Шылым йүкшымешкыже духовко гыч ида лук. Устембаке мелна семын вичкыжын пүчкеден шындыза, ужар укроп дене сөрастарыза.

ЧЫВЕ ШЫЛ САЛАТ

Күлыт: 300 грамм шолтымо чыве шыл, 2 күчымө муно, 2 кугу совла крахмал, 5-7 пүй чеснок, тамже дене шинчал, майонез.

Муным крахмал дене варыман, шинчалым ешарыман, сайын лугыман. Тиде вартыш гыч мелнам күэштман. Мелнам пүтыралын, вичкыжын пүчкедыман (кужу кутышан лапша гай лиеш). Тудым падыштен ямдылыме чыве шыл дене варыман. Чеснокым пресс гоч колтен, лапашым ыштыман. Тудым ямде вартышыш пыштен, майонез дене варыман. Салат ямде.

КОЧКЫШДА ПЕРКАН ЛИЙЖЕ!

ПАЛАШ ОНАЙ

Кугече пайрем үстелын тун символжо – чевертыме муно. Тудо у илыш тунгалмым, ылыжмым ончыкта. Кугече мунын кугу вийже уло, сандене тудым кугу святыне семын юмона ончылно аралат.

Кугече муно тулым йөртен кертеш, маныныт ожно. Тыгак тудо чодыраш йомшо вольыкым муаш полшен.

АПРЕЛЬ. ЧЕРКЕ ПАЙРЕМ

ПН	ВТ	СР	ЧТ	ПТ	СБ	ВС
					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Пүтө кече

Пенгыде пүтө кече

Пайрем кече

1 – Юмын Авам Моктымаш. Акафист лудмо шуматкече.
 3 – Преподобный Серафим Вырицкийын кечыже.
 7 – Юмын Авалан Поро пүрымашан Уверым пуымо Благовещений кече.
 8 – Лазарьым ылыжтен кынелтымым шарнымаш.
 9 – **Господь Иисус Христосын Иерусалим олаш Чапландаралт пурымыжо.**

Патриарх Кирилл оила: «Иерусалимыш пураш Господь ош имным ойырен налын огыл, а тыматле паломник семын святой олаш осёл үмбалан шинчын

пурен. Калыкын куанен кычкырымыжланат вавештен огыл. Василий Великий тидын нерген тыге оила: «Юмын эрыкшым шуктышо гына Тудым чын пагала да чапландара. А кө Юмын закон почеш огеш иле, пайрем годым тудын куанен кычкырымыже пайдам пуа мо?»

10-15 – Иисус Христосын орлыкым чытымыж нерген шарныме арня.

13 – Кугу Изарня. Господьын Кас Кочкышым ышташ шолыппогымыжым шарныме да Святой Пырчесым подылмо кече.

14 – Кугу Кугарня. Господь Иисус Христосын Ыресыште орланымже да пүтым пенгыдын кучымо кече.

15 – Кугу Шуматкече.

16 – КУГЕЧЕ! ИИСУС ХРИСТОСЫН ВОЛГЫДЫН ЫЛЫЖ КЫНЕЛМЫЖЕ!

Патриарх Кирилл оила: «Христосын Ылыж

кынелмыже – кугу куан! Тудо илыш вий дене шүмнам тема да ончыкылыкым лүдде вашляш кумыланда. Мемнам нимогай шучкылыгат öрыктарышаш огыл, вет ме колыдымо улына. Тиде эн тун уверым Христос Шкенжын ылыж кынелмыж дене уло тунямбал калыкклан пуэн. Ме тиде илышыште мученик-влак, исповедник-влак семын нимо дечат лүдшаш онал. Сандене Кугече пайрем кажне енлан колыдымашым пуышо Господьлан ушаным пенгыдемдышаш».

17-23 – Волгыдо Кугече арня.

18 – Юмын Аван Иверский иконыжын кечыже.

21 – Юмын Аван «Илышым пуышо памаш» («Живоносный источник») иконыжын кечыже.

25 – Радинча. Колышо-влакым уштымаш.

30 – Миром кондышо святой ўдырамаш-влакын кечышт. Преподобный Зосим Соловецкийын кечыже.

О ЮМЫН АВА, ЭРЕ СӨРВАЛЫМЕ!

О Юмын Ава, эре сөрвалыме! Шинчавүдем верч порын ончал, Изишак мыланем порым шуялте, Эмлызе семын чонем паремдал.

Чыташ логалеш эреак энгекым, Йырвашем осал погына. Пыдал Налшем, ончылнет мый шортам, Тушман вавтареш чот шогаш пу мылам.

Сулыкем касараш мылам полшо, Шуко гана сөрвалыме Юмын Ава. Осал пашам шинчавүд дене мушкылтшо, Тек Христос мыйым Шке вуйлата.

Ончем Тыйын порым пуышо түсетым, Тудо алтарьыш пурымаште волгалтеш, Шкемын онем кырен кумальым, Мытарьын шомакшым пачаш-пачаш ойлен:

Юмо, мыйым, язаканым, чамане, Пу вийым чонем утараш, Пытартыш шагатыште мыйым шарне, Тый полшен шого мыйым аралаш.

О эре моктымо Юмын Ава, Полшо мыланем толшо ойгышто, Порым пуымет шыматен ашна Да куандара Шучко Судышто.

Зоя ОЛЬШЕВСКАЯ.

МАРИЙ ПРАВОСЛАВНЫЙ ЖУРНАЛ "ШҮМ-ЧОН ИЗОЛЫК"
Учредитель: "Руш Православный Черкын Йошкар-Оласе да Марий Элысе епархийже (Московский Патриархат)" религиозный организаций.

Журнал зарегистрирован Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций по Республике Марий Эл, свидетельство о регистрации ПИ № ТУ 12-0164 от 12 декабря 2013 года.

Тираж: 1500 экз. Формат - А-4-12. Журнал лекме жап - 3.04.2017 ий. 0+ - знак информационной продукции согласно Федеральному закону от 29.12.2010 г. №436-ФЗ

Журналым редакцийште погымо да верстатлыме, "Типография №1" "Куба Принт" ГК ООО-што ямде оригинал-макет гыч савыктыме. Адресше: 424033, Йошкар-Ола, Эшкинин урем, 106, 106 пöлем.

Редакцийын да издательын адресше: 424002, Йошкар-Ола, Вознесенский урем, 81, 224 пöлем.
тел.: (8 8362) 45-39-54. **E-mail:** marlagazet@mail.ru
Интернетыште сайт: eparhia.ter12.ru

Редакционный советым вуйлатыше: протоиерей Николай Чузаев.

Редакционный совет: иерей Игорь Сапаев, Д.Смирнов, А.Чемекова, А.Эманова.

Компьютер дене келыштарыше: Д.Смирнов.

Ак - кутырен келшыме почеш. Авторын да редакцийын шонымашышт түрлө лийын кертыт. Серыш-влак мөнгеш огыт колталт.

РЕДАКЦИЙ ЙОДЕШ: ЖУРНАЛЫМ ШАЛА КЫШКЫЛТАШ ОГЫЛ. ЛУДЫНАТ - ВЕСЫЛАН ПУ!

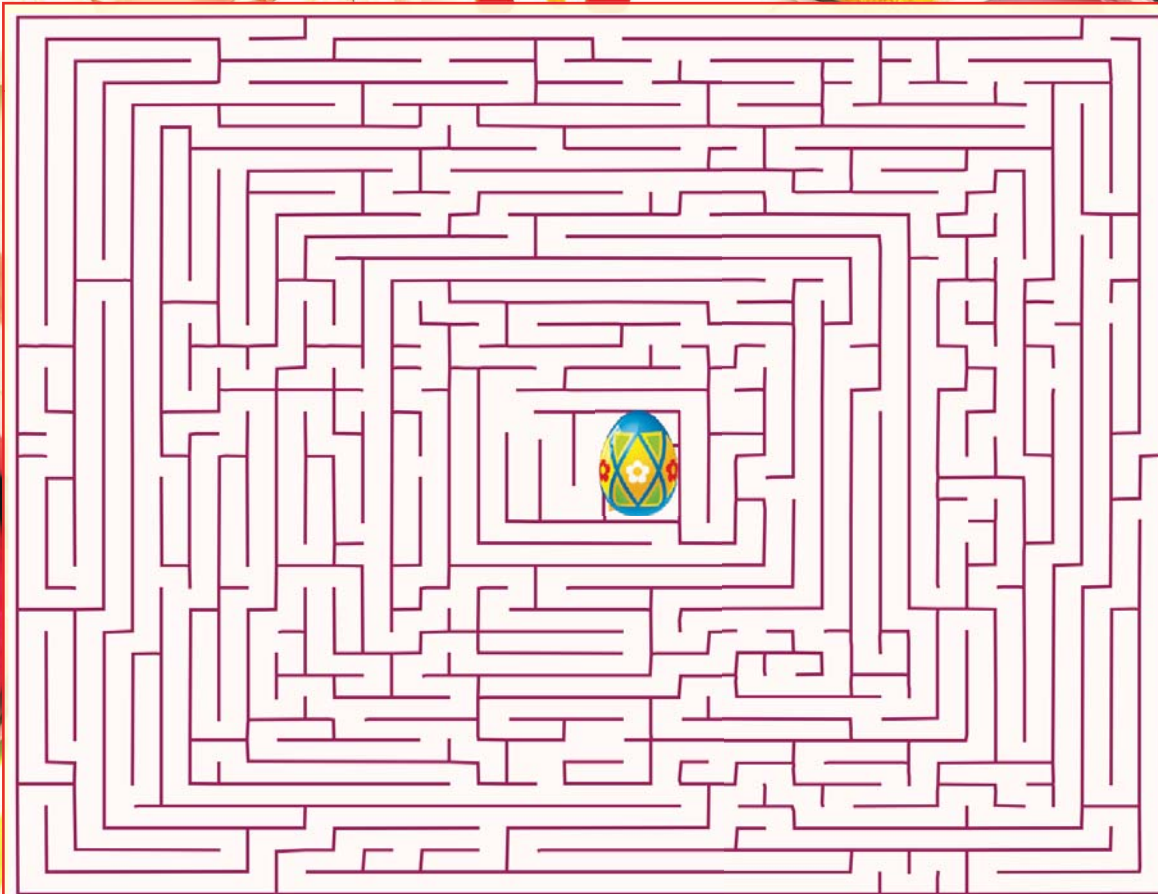
ВАШЛИЙМАШ

Святой Юым вашлияш
Толынам тиде тўняш.
Йомын коштшо эргыла,
Иленам чылт тудынла.
Кас пычкемыш лийынам,
Сур кукула муренам.
Шўм-чонемже сулыкан,
Кодыш почешем кышам.
Йомшо эрге пўртылынам,
Кунам Юым вашлийынам.
Кече семын ырыктен,
Чон ойгемым коранден.
Волгалтарышыч корнем,
Уштыч Тый шинчавўдем.
Поро мут дене моктем
Сўрвален, Святой Юем.

Мария ЯКОВЛЕВА.
Морко район, Арын села.
Иисус Христосын шочмыжо
лўмеш храм пеленысе «Пырче»
рушарня школ.

Куанен чыялтена

**КОРНЫМ
КЫЧАЛ
МУАШ
ПОЛШО**

